

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Kurz 2PR101 (Právo) a 2PR205 (Právo a podnikání) Monitoring přenosu znalostí do výuky

Nicole Grmelová, Tomáš Moravec
katedra podnikového a evropského práva FMV VŠE v Praze

Základní informace o kurzu:

Kurz 2PR101 podává základní přehled o systému práva (v první části) a podrobněji se věnuje obchodnímu právu (ve druhé části). Kurz je součástí celoškolského povinného základu. Je vyučován v prvním ročníku bakalářského studia pro studenty všech fakult VŠE v Praze, s výjimkou Národohospodářské fakulty. Po úspěšném absolvování kurzu obdrží studenti pěti kreditů.

Způsob hodnocení studentů:

Hodnocení studentů je v akreditaci kurzu nastaveno tak, že studenti absolvují dva průběžné testy na počítačích, z nichž si mohou jeden test opravit. Pro připuštění k závěrečné ústní zkoušce se vyžaduje získání alespoň 50% bodů (tedy 10 bodů z celkem 20) z každého testu. Většina testových otázek má podobu otázek zaškrtačacích (multiple choice questions), z nichž je alespoň jedna odpověď vždy správná. U některých otázek je možná více než jedna správná odpověď. Jedna až dvě otázky jsou doplňovací. Počet dosažených bodů v průběžných testech se nezapočítává do celkového hodnocení kurzu. Celkové hodnocení kurzu odpovídá výsledku hodnocení závěrečné ústní zkoušky.

Vývoj počtu studentů v čase

Tabulka č. 1: Vývoj absolutní počet zapsaných studentů během posledních dvou akademických let

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

ZS2017/2018 – 1672 studentů	ZS2018/2019 – 1731 studentů
LS2017/2018 – 455 studentů	LS2018/2019 – 511 studentů

Zdroj: InSIS

Z výše uvedených statistických údajů je patrné, že vzhledem k řazení kurzu ve vzorovém studijním plánu si předmět 2PR101 zapisují studenti častěji v ZS než v LS. Také je zjevný spíše vzrůstající počet studentů zapsaných v kurzu 2PR101, a to jak v ZS, tak v LS

Vývoj úspěšnosti absolvování předmětu v čase

Vývoj úspěšnosti absolvování předmětu 2PR101 v uplynulých dvou akademických letech znázorňuje následující graf:

Graf č. 1: Vývoj úspěšnosti absolvování kurzu 2PR101 v minulých dvou akademických letech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Zdroj: InSIS

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že počet úspěšných absolventů kurzu 2PR101 je poměrně stabilní, v zimním semestru je však úspěšnost studentů opakovaně vyšší než v letním semestru, jak ilustruje následující tabulka.

*Tabulka č. 2: Míra úspěšnosti absolventů kurzu 2PR101**

Období	ZS2017/2018	LS2017/2018	ZS2018/2019	LS2018/2019
Míra úspěšnosti	70%	62%	68%	62%

* Zaokrouhleno na celá procenta

Zdroj: InSIS

Vzhledem k tomu, že rozsah přednášek neumožňuje pokrýt veškerou materii, která je předmětem testů a ústní zkoušky, může to být způsobeno také menší ochotou studentů prostudovat dvě poměrně rozsáhlé učebnice v době, kdy jsou studenti zvyklé na kratší formy psané komunikace.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Slovní doporučení studentů vycházející z evaluací za ZS2017/2018, LS2017/2018, ZS2018/2019 a LS2018/2019.

Počet slovních evaluací vložených do InSISu zdaleka neodpovídá celkovému počtu studentů, kteří kurz absolvovali, představuje však vzhledem k počtu odevzdaných anketních lístků reprezentativní vzorek názorů studentů na prostor pro metodické zlepšení výuky.

Slovní doporučení studentů obsažené v evaluacích bylo pro přehlednost shrnuto do sedmi dílčích tematických okruhů, které budou následně vypořádaný z hlediska možnosti jejich praktické implementace.

1. Ve slovních evaluacích se opakovaně doporučuje **zohlednit výsledky průběžných testů v celkovém hodnocení kurzu** poměrnou částí tak, aby celková známka nevycházela pouze ze závěrečné ústní zkoušky. V rámci závěrečné ústní zkoušky studenti odpovídají na 2 dvě otázky z celkem 56 okruhů, nepovažují tak ústní zkoušku za reprezentativní vzorek získaných vědomostí.

2. Studenti dále doporučují zaměřovat testy více na porozumění tématům, než na detaily. Některá zadání otázek považují studenti za nejednoznačná, popř. příliš složitá na to, že nejsou studenty právních oborů. V tomto smyslu doporučují zejména **zjednodušit zkuškové otázky druhého průběžného testu**, který je věnován obchodnímu právu.

3. Část studentů doporučuje **zjednodušit učebnici obchodního práva**, kterou považují za příliš obsáhlou a příliš teoretickou vzhledem ke skutečnosti, že kurz práva pro ně není vesměs profilovým předmětem. Studenti by více uvítali učebnici, která je stručnější a lépe strukturována. V této souvislosti studenti poukazují na nepoměr mezi nižší náročností prvního průběžného testu ze základů práva a vyšší náročností druhého průběžného testu z obchodního práva. Několik

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

studentů dokonce nabylo dojmu, že druhý průběžný test z obchodního práva je náročnější než samotná závěrečná ústní zkouška, jeho úspěšné absolvování však není součástí celkového hodnocení kurzu.

4. Někteří studenti doporučují **zavedení cvičení k základnímu kurzu práva**. Jsou si však vědomi skutečnosti, že vzhledem k počtu studentů by toto doporučení bylo obtížně implementovatelné v praxi. Navrhují v tomto smyslu alespoň zařazení vyššího počtu příkladů do učebnic uvedených v povinné literatuře k předmětu.

5. Určitý počet studentů by přivítalo **větší transparentnost průběžných testů** v tom smyslu, že by celá baterie dostupných testových otázek byla k dispozici předem k nastudování, aby se snížila míra stresu spojená s psaním druhého průběžného testu z obchodního práva. Studenti by přivítali i vyšší množství vzorových otázek (např. 1000), aby se zvýšila předvídatelnost testových otázek. Někteří studenti by rovněž přivítali **možnost zobrazit u druhého průběžného testu, zda otázka má právě jednu správnou odpověď, popř. více správných odpovědí**. Mezi doporučeními zazněl také návrh na **udělování dílčích bodů** (např. půl bodu) za ne zcela správně zodpovězenou otázku, kdy současný systém hodnocení přiděluje za 4 z 5 správných odpovědí nula bodů.

6. Další skupina studentů by si přála, aby byl **kurz více zaměřen na jejich budoucí profesní orientaci** podle jejich specializace napříč jednotlivými fakultami. Nejčastěji se jednalo o studenty **Fakulty informatiky a statistiky**, kteří by přivítali větší specializaci kurzu na autorské právo, na právo informačních technologií, apod., které je ve vzorovém studijním plánu řazeno až na navazující magisterský stupeň studia.

7. Poslední dílčí okruh slovního hodnocení studentů se zabýval **možností rozdělit kurz na dvě části** tak, aby nebyl vyučován blokově v rozsahu 4 vyučovacích jednotek, ale spíše dvakrát týdně v různé

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

dny v rozsahu 2 vyučovacích jednotek. Někteří studenti doporučovali rozdělení kurzu na dvě samostatné části, přičemž Základy práva by se mohly učit v prvním semestru a Obchodní právo ve druhém semestru studia. S tím souvisí také opakovaná doporučení některých studentů snížit kvantum informací předávaných v rámci tohoto kurzu tak, aby přednášky dokázaly pokrýt celou materii, která je předmětem průběžných testů a závěrečné ústní zkoušky. V současné době není na přednáškách dostatečný časový prostor na pokrytí všech témat zahrnutých v sylabech předmětu.

Zpětná vazba a využitelnost absolvovaných školení pro zdokonalení metodiky výuky kurzu 2PR101

ad 1) Zohlednění výsledků průběžných testů v celkovém hodnocení kurzu

Vzhledem k odchodu dosavadního garanta kurzu do důchodu a předpokládanému převzetí garantování kurzu JUDr. Ing. Tomášem Moravcem, Ph.D. vznikne prostor pro inovaci kurzu, a to jak po obsahové, tak po formální stránce. Otázka zohlednění výsledků průběžných testů v rámci celkového hodnocení kurzu bude předmětem diskusí na úrovni katedry podnikového a evropského práva v akademickém roce 2019/2020 právě v souvislosti s plánovanou změnou garanta kurzu.

ad 2) Zjednodušení zkouškových otázek druhého průběžného testu

Katedra podnikové a evropského práva průběžně aktualizuje testové otázky tak, aby odpovídaly platnému právnímu stavu. V rámci následujících aktualizací se katedra zaměří zejména na formulaci otázek, které více ověří kritické a analytické myšlení studentů. Otázky budou formulovány více s ohledem na aplikaci získaných znalostí a jejich porozumění než na jejich prostou reprodukci. V dosavadních formulacích otázek převažovalo spíše zaměření na ověřování memorovaných znalostí nad ověřování jejich porozumění. Není zřejmé, zda studenti tuto změnu přivítají jako „zjednodušení“ formulace testových otázek, z metodického hlediska však dojde k jednoznačnému

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

posunu směrem k rozvoji kritického a analytického myšlení studentů.

Výše uvedené lze ilustrovat na příkladu ověřování povahy tzv. kogentní normy, kdy se po studentovi nebude žádat definice této normy, ale schopnost označit konkrétní ustanovení zákona jako kogentní anebo dispozitivní. Podobnou identifikaci specifických ustanovení právních předpisů lze posléze aplikovat také na další druhy norem, např. na normy kolizní, normy procesní, normy hmotně-právní apod.

ad 3) Zjednodušení učebnice obchodního práva

V současné době se připravuje novelizace zákona o obchodních korporacích, jehož obsah je ve značném rozsahu zapracován do učebnice obchodního práva. V souvislosti s plánovaným přijetím novely zákona o obchodních korporacích tedy lze předpokládat nutnost aktualizace stávající učebnice obchodního práva. To bude rovněž příležitostí k tomu, aby byly v učebnici zahrnuty kontrolní otázky, které studenty nasměrují k analytickému a kritickému myšlení prostudované látky. Také lze uvažovat o zařazení vyššího počtu praktických příkladů na úkor teoretických pojednání o platném právním stavu.

ad 4) Zavedení cvičení k základnímu kurzu práva

Z kapacitních důvodů není možné zavedení cvičení pro více než 1600 studentů v jednom semestru. Katedra podnikového a evropského práva však zareagovala na uvedené požadavky studentů tím, že pro studenty Fakulty mezinárodních vztahů (obory Mezinárodní obchod a Cestovní ruch) zavedla s účinností od letního semestru akademického roku 2019/2020 nový praktický seminář k právu v podnikání, který byl již prošel úspěšně procesem akreditace (2PR205). K tomuto kurzu byla již vydána cvičebnice (ŠVARC, Zbyněk, a kol. *Základy soukromého práva v příkladech*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2017. 254 s. ISBN 978-80-7380-679-8) pokrývající všechny základní oblasti práva v podnikání. Tato cvičebnice poslouží jako základní pedagogická pomůcka nového praktického semináře z práva.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

ad 5) Zvýšení transparentnosti průběžných testů

Možnost zveřejnění celé baterie otázek z obchodního práva bude předmětem diskusí na úrovni katedry. V každém případě by tato varianta přicházela v úvahu až po aktualizaci testových otázek reagujících na probíhající novelu zákona o obchodních korporacích.

ad 6) Zaměření kurzu na budoucí profesní orientaci studentů (dle Fakult VŠE)

Zaměření kurzu na budoucí profesní orientaci studentů bude možné zohlednit zejména v rámci navazujícího praktického semináře z práva, pro jehož zápis se vyžaduje absolvování základního kurzu práva 2PR101. Vzhledem k tomu, že praktický seminář z práva bude určen jen studentům bakalářských oborů Mezinárodní obchod a Cestovní ruch, bude možné orientovat praktické příklady z praxe právě na tyto dva obory.

ad 7) Možnost rozdělit kurz na dvě části (základy práva a obchodní právo)

Před zavedením kurzu 2PR101 byl kurz rozdělen na dvě části, Základy práva a Obchodní právo. V souvislosti se změnou počtu kreditů, které měly studentům za dřívější předměty náležet, došlo k jejich spojení do stávající „zhuťné“ podoby. V praxi se jednotlivá odvětví práva natolik prolínají, že jejich rozdělení není z pedagogického hlediska nezbytné. Naopak bude vhodné výuku strukturovat tak, že teoretické koncepty budou demonstrovány na konkrétních příkladech z praxe obchodního práva.

Přínosy projektu Evropského sociálního fondu pro další rozvoj kurzu 2PR101

Tomáš Moravec absolvoval kurzy zaměřené na výuku studentů pomocí case – studies se zapojením kritického myšlení a ukázkou předmětu na praktických případech. V návaznosti na tyto kurzy bude možné do klasické přednášky zapojit i více případových studií, což odpovídá i požadavkům studentů. V rámci kurzu je možné na základě absolvovaných školení zlepšit

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

doporučenou cvičebnici a vzorové příklady upravit tak, aby je bylo možno použít i ve stávajícím formátu nebo je převést do on-line podoby a začlenit do výukových aplikací.

V rámci rozvoje vědomostí je možné zapojit taktéž moderní výukové techniky, kdy se již částečně osvědčila mobilní aplikace pro možnost vyzkoušení on-line testů. Pro správné nastavení aplikace, její zdokonalení, či využití celofakultní aplikace je možné využít školení Edtech. Pomocí aplikace a jejího využití při hodině by mohlo jít taktéž odstranit ostych studentů z vystoupení před ostatními studenty a strachu ze špatné odpovědi. Odpověď prostřednictvím aplikace by jim mohla zaručit anonymitu a aktivnější zapojení do hodiny. Možnost zkoušet testy a vzorové příklady pak umožní lepší přípravu a předpokládaná soutěživost studentů a opakování testů může vést k získání znalostí formou hry. Mobilní aplikace a možnost zkoušení testů pomocí platformy by přineslo i zvýšení transparentnosti do průběžných testů.

Změna výukových metod by se projevila následně i ve struktuře testu, kde by bylo přidáno více otázek právě na praktickou aplikaci práva a řešení vzorových příkladů.

Nicole Grmelová absolvovala kurzy zaměřené na judikaturu českých soudů v oblasti rekonstrukce soukromého práva a na judikaturu Soudního dvora Evropské unie, která se promítá do řady oblastí platného práva. Praktické využití absolvovaných školení spočívá v lepší orientaci ve zkoumané oblasti a dalším úsilí o posilování interaktivní účasti studentů ve výuce. Vzhledem k velkým učebnám, do kterých je v budovách VŠE kurz 2PR101 řazen, je však interaktivní výuka značně problematická, mimo jiné z akustických důvodů. Studenti sice slyší přednášejícího díky mikrofonu, lavice studentů však mikrofony vybaveny nejsou, takže pokud je v učebně rovněž zapnutá klimatizace, nelze prakticky v přednáškových místnostech slyšet otázky studentů, popřípadě odpovědi z publika na dotazy vyučujícího, vyjma studentů sedících v prvních řadách. Je tedy otázkou, zda by potřebám interaktivní výuky předmětů nekonvenovala změna vzorového

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

studijního plánu tak, aby se srovnaly počty studentů majících zapsaný kurz 2PR101 v zimním a v letním semestru. To by umožnilo zařazení kurzu do menších místností, kde by byl realisticky představitelný skutečný dialog, a přednášky by nebyly odsouzeny na frontální výuku, u níž pozornost studentů klesá po poměrně rychlé době.

Zvýšení interaktivního přístupu ve výuce je však nepochybně možné, žádoucí a proveditelné u navazujícího praktického cvičení z práva (2PR205), jehož výuka bude zahájena počínaje letním semestrem akademického roku 2019/2020. Tento kurz bude zaměřen zejména na řešení případových studií, které se mohou v praxi vyskytnout v oblasti práva mezinárodního obchodu a práva v cestovním ruchu. Z absolvovaných školení je patrné, že výuka ve třídách s menším počtem studentů je pro jejich absolventy výrazně přínosnější než výuka velmi početných skupin.

Přínos absolvovaných školení spočívá zejména ve zvýšení kvalifikace pro tvorbu případových studií zaměřených na judikaturu Soudního dvora Evropské unie i v získání kvalitních podkladů pro aktualizaci stávajících studijních materiálů. Nicole Grmelová se v období realizace školení společně s Lucií Andreisovou, další vyučující v kurzu 2PR101, také podílela na tvorbě interaktivních výukových materiálů v angličtině týkajících se mimosoudního řešení sporů cestou mediace, které bude možné zčásti využít ve výuce kurzu 2PR101 a ve větší míře pak ve výuce v kurzu 2PR205 (viz internetová stránka: <https://www.mediation.turiba.lv>).